

Bekendtgørelse om forhøjelse af mindstemålet for ål i alle ferske vande med afløb til Limfjorden.

I henhold til bestemmelserne i § 40, stk. 3 og § 64 i lov nr. 66 af 23. marts 1965 om ferskvandsfiskeri fastsættes:

§ 1. Det i § 38, stk. 1, i lov nr. 66 af 23. marts 1965 om ferskvandsfiskeri fastsatte mindstemål for ål (*anguilla anguilla*) undtagen blankål på 345 mm forhøjes til 380 mm

for så vidt angår alle ferske vande med afløb til Limfjorden.

§ 2. Overtrædelse af § 1 straffes med bøde.

§ 3. Denne bekendtgørelse træder i kraft den 30. juli 1970 og gælder indtil den 30. juli 1975.

Fiskeriministeriet, den 30. juli 1970.

A. C. Normann. / C. Flensborg.

Fiskerimin. j. 1970 nr. C. 9/38

31-7-M 2762

Nr. 359.

30. juli.

Bekendtgørelse om ændring af bekendtgørelse om fremstilling af hel- og halvkonserver af fisk.

§ 1.

I bekendtgørelse nr. 6 af 10. januar 1962 om fremstilling af hel- og halvkonserver af fisk, som ændret ved bekendtgørelse nr. 310 af 1. september 1966 og bekendtgørelse nr. 144 af 2. maj 1967, foretages følgende ændringer:

Efter § 28 indsættes:

„Opbevaring af halvkonserver.

§ 28 a. Opbevaring af halvkonserver på lagre og i detailforretninger skal ske på en sådan måde, at varens temperatur ikke overstiger 10° C.“

§ 2.

Denne bekendtgørelse træder i kraft den 1. april 1971.

Fiskeriministeriet, den 30. juli 1970.

A. C. Normann. / G. Schoubye.

Fiskerimin. j. nr. b 1-6.

31-7-M 3032

Bekendtgørelse om højere forberedelseseksamen og om undervisningen m. v. på kursus til højere forberedelseseksamen.

I henhold til lov nr. 236 af 8. juni 1966 om højere forberedelseseksamen, jfr. lovbekendtgørelse nr. 316 af 2. juli 1970 fastsættes følgende bestemmelser:

I. Højere forberedelseseksamens struktur m. v.

§ 1. Højere forberedelseseksamen omfatter:

1) *Som fællesfag:* Dansk, kristendoms-kundskab, historie, biologi, geografi, matematik, 1. fremmedsprog (engelsk eller tysk), 2. fremmedsprog (engelsk eller tysk), samfundsfag, sang og formning.

2) *Som tilvalgsfag:* Biologi, matematik, 1. fremmedsprog, 2. fremmedsprog, samfundsfag, sang (sang og musik), formning, legemsøvelser, 3. fremmedsprog (fransk, russisk eller eventuelt spansk, jfr. § 8 stk. 3), fysik (forkursus og hovedkursus), kemi og psykologi.

Stk. 2. For den enkelte eksaminand omfatter eksamen fællesfagene og som minimum tilvalgsfag til 17 points. Tilvalgsfagene pointstal er:

Biologi	8
Matematik	10
1. fremmedsprog	11
2. fremmedsprog	6
Samfundsfag	5
Sang og musik	7
Formning	7
Legemsøvelser	7
3. fremmedsprog	11
Fysik	12
Kemi	7
Kemi med forkursus i fysik . .	9
Psykologi	4

Stk. 3. Valg af biologi som tilvalgsfag forudsætter, at der tillige vælges kemi. Eksaminander, der vælger kemi uden enten fysik eller biologi som tilvalgsfag, skal have forkursus i fysik.

Stk. 4. Eksaminander med et tilvalgsfag, der tillige er fællesfag, kan undlade at aflægge selvstændig prøve i fællesfaget. Stof fra fællesfaget kan dog indgå i prøven i tilvalgsfaget. Eksaminander, der ikke tilhører folkekirken, kan forlange sig fritaget for prøve i kristendoms-kundskab.

Stk. 5. Eksamen kan aflægges samtidig i alle eller flere fag eller i enkelte fag ad gangen og kan suppleres med prøver i yderligere tilvalgsfag.

§ 2. Højere forberedelseseksamen hører under undervisningsdirektøren for gymnasieskolerne og højere forberedelseseksamen. Undervisningsdirektøren fører tilsyn med undervisningen og den vejledende virksomhed på kursus til højere forberedelseseksamen, jfr. kapitel II, og foranstalter eksamen afholdt ved kurserne efter kapitel III. Undervisningsdirektøren kan fastsætte nærmere retningslinier om undervisningen m. v. og om eksamen og kan godkende sådanne afvigelser fra reglerne, som er begrundet i forholdene ved det enkelte kursus, som er led i forsøgsundervisning, eller som i øvrigt indgår i en fastlagt plan.

Stk. 2. Undervisningsdirektøren foranstalter hvert år afholdt et eller flere laboratoriekursus for interesserede, der forbereder sig til højere forberedelseseksamen ved selvstudium. Laboratoriekurserne omfatter praktiske øvelser i de fag, hvor sådanne kræves.

II. Undervisningen på godkendte kursus (herunder statskursus) og kursernes vejledende virksomhed.

§ 3. Undervisningsåret går fra 1. juli til 30. juni og består af to semestre, der begynder den 1. juli og den 1. januar.

Stk. 2. Undervisningen tilrettelægges efter nedenstående timeplan:

Fællesfag	Ugentlige timer			
	1. sem.	2. sem.	3. sem.	4. sem.
Dansk	3	3	3	5
Kristendomskundskab	0	2	3	0
Historie	3	3	3	3
Biologi	3	2	0	0
Geografi	0	0	2	3
Matematik	3	2	3	3
1. fremmedsprog	3	3	3	3
2. fremmedsprog	4	3	0	0
Samfundsfag	2	2	0	0
Sang	2	2	0	0
Formning	2	2	0	0
Legemsøvelser	2	2	0	0
<i>Tilvalgsfag</i>				
Biologi	0	0	4	4
Matematik	3	2	2	3
1. fremmedsprog	0	2	5	4
2. fremmedsprog	0	0	3	3
Samfundsfag	0	0	2	3
Sang og musik	0	0	3	4
Formning	0	0	4	3
Legemsøvelser	0	0	4	3
3. fremmedsprog	3	2	3	3
Fysik forkursus	0	2	0	0
Fysik hovedkursus	0	0	5	5
Kemi	0	3	4	0
Psykologi	0	2	2	0

Stk. 3. Det 3. fremmedsprog er fransk eller russisk, men kan med undervisningsdirektørens godkendelse være spansk.

Stk. 4. Oprettelse af hold i et fag forudsætter, at mindst 5 elever har meldt sig til faget.

Stk. 5. Der holdes eksamen i de enkelte fag ved udgangen af det semester, hvor undervisningen i faget afsluttes. I 3. og 4. semester — i 3. semester dog tidligst fra 1. oktober — gives der alle elever en uges sammenhængende frihed fra undervisningen til udarbejdelse af specialeopgaverne efter § 11.

Stk. 6. Der gives eleverne en almindelig indføring i studieteknik i 4 timer i begyndelsen af 1. semester og 2 timer i 2. semester. Der gives 12 timers uddannelses- og erhvervsorientering fordelt over de tre første semestre og 2 timer i 4. semester. Rektor bestemmer, hvilke timer der skal anvendes hertil, idet der dog må tilstræbes en nogenlunde jævn fordeling over fagene.

Stk. 7. Kurserne kan undervise i latin til den lille latinprøve, jfr. bekendtgørelse nr. 231 af 10. juli 1964. Det enkelte kursus afgør, om og på hvilke tider der undervises i latin.

Stk. 8. Der kan afholdes fællestimer med foredrag, kunstneriske arrangementer o. lign. Studiekredse kan etableres uden for kursernes obligatoriske undervisning i indtil 20 timer pr. emne i løbet af et undervisningsår. Oprettelsen af studiekredse forudsætter, at mindst 10 elever har tilmeldt sig. Deltagelsen er frivillig, men når en elev har tilmeldt sig, er han forpligtet til at følge arbejdet i studiekredsen. Fællestimer og studiekredse må ikke anvendes til undervisning i klassernes almindelige pensum eller til skriftlige prøver.

Stk. 9. Der kan etableres timer i fritids-sport og i frivillig undervisning i sang og musik uden for den egentlige undervisningstid, såfremt mindst 10 elever har tilmeldt sig.

Stk. 10. Fællestimer, studiekredse, fritids-sport og frivillig undervisning i sang og musik bør tilrettelægges med henblik på samarbejde med anden frivillig undervisning på undervisningsinstitutionen.

Stk. 11. Undervisningsdirektøren kan fastsætte nærmere regler om den i stk. 8 og 9 nævnte undervisning.

§ 4. Undervisningsdirektøren kan fritage en elev delvis for undervisning i et fag, hvis eleven har sådanne forkundskaber i faget, at deltagelse i undervisningen må anses for unødvendig.

Stk. 2. Rektor kan efter fornøden attestation fritage elever for undervisningen i legemsøvelser eller formning, når dette er begrundet i sygdom eller fysisk handicap. Endvidere kan rektor fritage en elev for sang, hvis det må anses for udelukket, at eleven kan få noget udbytte af undervisningen. Elever, der er fritaget efter denne be-

stemmelse, aflægger ikke eksamen i vedkommende fag, men fritagelsen skal oplyses af kursus på indstillingsskemaet, og dette skal bilægges sagkyndig attestations.

Stk. 3. Elever, der dokumenterer ikke at tilhøre folkekirken, kan forlange sig fritaget for undervisning i kristendomskundskab.

§ 5. Om undervisningen i de enkelte fag gælder reglerne i kapitel VI (§§ 19-36). Undervisningen skal omfatte træning i studieteknik.

Stk. 2. Undervisningen samordnes ved regelmæssige drøftelser, dels mellem lærerne indbyrdes, dels mellem lærerne og repræsentanter for eleverne. Samarbejdsudvalget eller et tilsvarende udvalg påser, at sådanne drøftelser finder sted. Ved begyndelsen af første semester samt i det semester, hvor et nyt fag påbegyndes, skal læreren enten sammen med eleverne udarbejde en plan for semesterets arbejde eller gøre eleverne bekendt med en sådan plan. Læreren og eleverne planlægger de følgende semestres arbejde i fællesskab. Læreren og eleverne drøfter i hvert semester regelmæssigt undervisningen.

Stk. 3. I fag, der allerede i 1. semester skal vælges som tilvalgsfag, skal kurserne så vidt muligt etablere supplerende undervisning for elever, der ønsker at overgå til tilvalgsfaget i 2. semester.

Stk. 4. Kursernes lokaler skal så vidt muligt stå til rådighed for eleverne til selvstændigt arbejde uden for undervisningstiden.

§ 6. Lærerne vejleder de enkelte elever med hensyn til deres arbejde i fagene og giver en vurdering af standpunktet til de elever, der fremsætter ønske herom.

Stk. 2. Ved hvert kursus udpeger rektor en studievejleder, ved større kursus eventuelt to. Studievejlederen udpeges for 3 år ad gangen og skal godkendes af undervisningsdirektøren. Studievejlederen står til rådighed for eleverne med personlig vejledning angående deres valg af fag til højere forberedelseseksamen, deres valg af efterfølgende uddannelse eller erhverv samt deres uddannelsessituation i det hele. Studievejlederen holder kontakt med institutioner m. v., til hvilke elever, der har behov herfor, kan henvises for at få bistand.

Stk. 3. Studievejlederen varetager uddannelses- og erhvervsorienteringen og samordningen af denne med indføringen i studieteknik, jfr. § 3, stk. 6. Det påhviler studievejlederen at fremskaffe ajourført oplysningsmateriale og tilrettelægge studieoplysende møder og institutionsbesøg. De her nævnte funktioner kan dog helt eller delvis overdrages en lærer, der for 3 år ad gangen udpeges af rektor med undervisningsdirektørens godkendelse.

§ 7. Kurserne yder efter anmodning vejledning til interesserede, der forbereder sig eller ønsker at forberede sig til højere forberedelseseksamen ved selvstudium. Vejledningen omfatter:

1) Oplysning om de videregående uddannelser, højere forberedelseseksamen giver adgang til.

2) Rådgivning med hensyn til valgmuligheder ved højere forberedelseseksamen.

3) Oplysning om afholdelsen af laboratoriekursus, jfr. § 2, stk. 2, og om kravene i de enkelte fag og vejledning med hensyn til lærebøger, udarbejdelsen af større opgaver og lignende.

4) Vejledning med hensyn til indstilling til og fremgangsmåden ved eksamen.

Stk. 2. Vejledningen gives af rektor eller studievejlederen (eller den i § 6, stk. 3 nævnte lærer) og for de enkelte fags vedkommende af lærerne i faget.

III. Indstilling til eksamen. Eksamensordningen.

§ 8. Alle kan indstille sig til eksamen eller til prøverne i de enkelte fag uden hensyn til tidligere uddannelse. Følgende betingelser skal dog være opfyldt:

1) Den, der indstiller sig til eksamen i samtlige fag eller til den sidste prøve i eksamen, skal være fyldt 18 år inden den nærmest forudgående 1. februar. I særlige tilfælde kan undervisningsdirektøren tillade indstilling, uden at denne betingelse er opfyldt.

2) I de fag, eksamen skal omfatte, skal der opgives et pensum og fremlægges rapporter m. v., som opfylder kravene i denne bekendtgørelses kapitel VI (§§ 19-36). For

elever, der er forberedt på et godkendt kursus til højere forberedelseseksamen, gives oplysning om opgivelserne af vedkommende kursus.

Stk. 2. Indstilling sker på en blanket, der er udfærdiget af undervisningsdirektøren. Blanketter udleveres af kurserne. Indstillingsblanketten udfyldes med de forlangte oplysninger — herunder om, hvilke fag der ønskes aflagt prøve i, om eventuel fritagelse for undervisning efter § 4 eller om ønske om fritagelse for prøve i kristendomskundskab efter § 1, stk. 4 — og afleveres til det kursus, hvor eksamen ønskes afholdt, sammen med de i blanketten angivne attester med videre. Indstilling skal ske inden den 1. marts, henholdsvis den 1. oktober. jfr. § 12 om eksamensterminer.

Stk. 3. Kurserne sender indberetning om indstillingerne til direktoratet for gymnasieskolerne og højere forberedelseseksamen og forelægger eventuelle tvivlsspørgsmål for undervisningsdirektøren. Aflæggelse af eksamen i spansk som 3. fremmedsprog skal godkendes af undervisningsdirektøren, medmindre undervisningen er godkendt efter § 3. Pensumopgivelser og andre oplysninger om forberedelse til eksamen skal godkendes af undervisningsdirektøren. Kurserne giver de indstillede de nødvendige oplysninger om de af direktoratet fastsatte tider for prøverne m. v.

Stk. 4. Findes de ønskede tilvalgsfag ikke ved det pågældende kursus, aftaler direktoratet med den indstillede, ved hvilket andet kursus eksamen skal aflægges.

§ 9. Undervisningsdirektøren kan bestemme, at eksaminander med visse nærmere angivne offentlige eksaminer er fritaget for prøve i bestemte fag.

Stk. 2. Undervisningsdirektøren kan i særlige tilfælde dispensere fra bestemmelserne om

- 1) de fag, den enkelte eksaminand skal aflægge prøve i, jfr. dog § 4, stk. 2;
- 2) eksamensopgivelser og eksamensform.

§ 10. Om eksamensfordringerne og prøveformen i de enkelte fag gælder reglerne i kapitel VI (§§ 19-36), jfr. § 1, stk. 4.

Stk. 2. En eksaminand kan kun aflægge eksamen i et fag efter reglerne for eksaminander, der er forberedt på et godkendt

kursus (kursuselever), hvis vedkommende kursus har attesteret på indstillingen, at den pågældende har fulgt undervisningen i faget regelmæssigt og på tilfredsstillende måde, jfr. dog § 4, stk. 1.

§ 11. Hver kursuselev udarbejder som led i eksamen to skriftlige specialeopgaver, en i hvert af to af eleven valgte fag. Den ene opgave udarbejdes i 3. og den anden i 4. semester. Hver opgave formuleres af læreren i vedkommende fag inden for et af eleven valgt område af faget en uge før den skal afleveres. Opgaven skal være til stede ved den mundtlige prøve i faget, og eksaminationen skal omfatte en kort samtale på grundlag af opgaven. Karakteren for opgaven gives af censor og læreren efter reglerne i § 16, stk. 3 og indgår i karakteren for den mundtlige prøve i faget med $\frac{1}{3}$. Efter eksamen kan opgaverne udleveres til eksaminanden.

Stk. 2. Andre eksaminander kan efter aftale med et godkendt kursus udarbejde specialeopgaver på samme vilkår som kursuselever.

Stk. 3. Kursernes lokaler, bibliotek og øvrige udstyr skal være til rådighed for eksaminanderne i de uger, hvor specialeopgaverne udarbejdes.

§ 12. Eksamen afholdes i maj-juni og i december-januar.

Stk. 2. Kursernes rektorer har ansvaret for prøvernes forløb i overensstemmelse med bestemmelserne i denne bekendtgørelse og de af undervisningsdirektøren givne retningslinier. Ved skriftlige prøver medvirker der to censorer, ved mundtlige prøver én censor. Censorerne beskikkes af undervisningsdirektøren.

Stk. 3. For eksaminander, der har indstillet sig til den normale eksamenstermin i maj-juni, men som ved sygdom er blevet forhindret i at påbegynde eller fuldføre eksamen i et fag, kan der afholdes sygeeksamen i september. For eksaminander, der ved sygdom er blevet forhindret i at påbegynde eller fuldføre specialeskrivning i et fag og derfor ikke kan aflægge mundtlig prøve i vedkommende fag, kan der ligeledes afholdes sygeeksamen i september. Læreren i vedkommende fag formulerer senest 14 dage før afholdelsen af sygeeksamen en op-

gave inden for et af eleven valgt område af faget. Eksaminanden får én uge til besvarelsen. For kvindelige eksaminander, der på grund af menstruation eller graviditet er forhindret i at påbegynde eller fuldføre eksamen i legemsøvelser, afholdes der sygeeksamen i september.

Stk. 4. Ansøgning om adgang til sygeeksamen indsendes af rektor for kursus til direktoratet for gymnasieskolerne og højere forberedelseseksamen inden den 1. juli. Ansøgningen skal være ledsaget af lægeattest for, at den pågældende eksaminand ved sygdom er blevet forhindret i at påbegynde eller fuldføre den ordinære eksamen i et fag. Er en kvindelig elev blevet forhindret i at påbegynde eller fuldføre eksamen i legemsøvelser på grund af menstruation, er faglærerens erklæring tilstrækkelig attestation.

Stk. 5. Har eksaminanden hverken fuldført den skriftlige eller den mundtlige eksamen i et fag, aflægges den pågældende prøve i begge discipliner. Har eksaminanden fuldført den skriftlige eksamen, men ikke deltaget i eller ikke fuldført den mundtlige eksamen, aflægges den pågældende den mundtlige prøve. Har eksaminanden ikke deltaget i eller ikke fuldført den skriftlige eksamen, aflægges den pågældende kun den skriftlige prøve. Hvor den skriftlige og mundtlige prøve bedømmes til én karakter, omfatter sygeeksamen begge prøver.

Stk. 6. Sygeeksamen afholdes efter de samme regler, som gælder for den tilsvarende ordinære eksamen.

Stk. 7. Eksaminander, der har indstillet sig til eksamen, men som af andre grunde end sygdom ikke har deltaget i eller ikke fuldført eksamen, og eksaminander, der ikke har bestået eksamen, kan først indstille sig til eksamen igen i den næste normale eksamenstermin.

§ 13. Opgaverne til skriftlige prøver udfærdiges af en opgavekommission, hvis medlemmer beskikkes af undervisningsdirektøren. Undervisningsdirektøren udsteder forskrifter om kursernes behandling af de modtagne opgaveeksemplarer, om tilsyn og eksaminandernes anbringelse i lokalet under prøverne, om besvarelsernes forsendelse til censorerne med videre. Opgaverne kan udleveres til de eksaminander, der ønsker det, når de pågældende har modtaget eksamens-

beviset. Opgaver, som ikke udleveres, kan tilintetgøres efter et semesters forløb.

Stk. 2. Kommer en eksaminand for sent til en skriftlig prøve, kan han ikke deltage i prøven. Rektor for kursus kan dog tillade ham at deltage, hvis det må anses for helt udelukket, at han har fået nogen oplysning om opgaven, og rektor finder forsinkelsen rimeligt begrundet. Rektor skal straks efter prøven indberette sagen til undervisningsdirektøren, der afgør, om prøven kan godkendes for den pågældende eksaminand.

Stk. 3. Hvis en eksaminand gribes i utvivlsomt forsøg på at skaffe sig eller give en anden eksaminand uretmæssig hjælp til besvarelsen, skal han straks bortvises fra eksamen, og sagen skal straks indberettes til direktoratet. Hvis der under prøven eller ved bedømmelsen opstår formodning om, at en eksaminand har skaffet sig eller ydet uretmæssig hjælp eller forsøgt derpå, indberettes det til undervisningsdirektøren, der undersøger sagen. Bliver formodningen bekræftet, bortvises eksaminanden fra eksamen.

§ 14. Ved mundtlige prøver eksamineres der af lærerne ved det kursus, hvor eksamen afholdes. Eksamensspørgsmålene udformes af læreren. Ved eksamination i ulæst tekst i fremmedsprogene bestemmer dog censor de tekststykker, der eksamineres i. Censor, henholdsvis læreren, har ret til at forhandle om ændringer i eksamensspørgsmål m. v. og skal efter eksamen gøre indberetning til direktoratet, hvis man ikke er nået til enighed. Undervisningsdirektøren fastsætter regler om antallet af spørgsmål m. v. og om meddelelser mellem lærer og censor inden eksamen. Spørgsmål og tekststykker anvises eksaminanderne ved lodtrækning.

Stk. 2. Censor kan ikke gribe ind i eksaminationen og kan kun undtagelsesvis stille enkelte spørgsmål gennem eksaminator (læreren). Hvis censor finder eksaminationen utilfredsstillende, kan han, når eksamination er afsluttet, forhandle med eksaminator herom. Hvis eksaminator ikke følger censors henstillinger, skal censor indberette sagen til direktoratet.

Stk. 3. Censor afgør, om der skal censureres efter hver eksamination eller efter en gruppe eksaminationer. Censor og eksaminator er alene under censureringen. Censor giver sin bedømmelse først.

Stk. 4. Ved de mundtlige prøver gives en forberedelsestid. Egne notater fra undervisningen kan anvendes i forberedelsestiden. Undervisningsdirektøren for gymnasieskolerne og højere forberedelseseksamen træffer afgørelse om forberedelsestidens længde og om omfanget af hjælpemidlerne i øvrigt.

Stk. 5. De mundtlige prøver er offentlige.

§ 15. Ved hvert kursus føres der en eksamensprotokol, hvor eksamenskaraktererne og de særkarakterer, der skal angives på eksamensbeviset, indføres. Ved skriftlige prøver indføres en karakter først, når resultatet af en eventuel af læreren ønsket forhandling om den pågældende karakter foreligger, jfr. § 16, stk. 2. Eksaminanderne har ikke krav på at blive gjort bekendt med karaktererne, før de er indført i protokollen.

Stk. 2. Er dele af eksamen aflagt andetsteds, indføres det i eksamensprotokollen, hvor og hvornår de er aflagt, og hvilke karakterer der er givet, jfr. § 18, stk. 1 om attestation.

IV. Karaktergivning m. v.

§ 16. Der gives eksamenskarakterer i de enkelte fag som anført i kapitel VI, jfr. dog § 11 om specialeopgaver. Karakterskalaen er den i § 1 i bekendtgørelse nr. 32 af 4. februar 1963 om karakterskala fastsatte (13-skalaen). Skal en eksamenskarakter fastsættes på grundlag af særkarakterer, udregnes et gennemsnitstal med én decimal. Svarer det beregnede tal ikke til et tal i karakterskalaen, bliver karakteren det nærmeste tal i skalaen. Hvis gennemsnitstallet ligger midt imellem to tal i karakterskalaen, afrundes der opad. Karakteren 13 kan ikke gives ved forhøjelse.

Stk. 2. Ved skriftlige prøver gives karaktererne af censorerne. Hver censor giver først sin karakter, og derefter fastsættes den endelige karakter ved mundtlig forhandling mellem censorerne. Bliver censorerne ikke enige, fastsættes karakteren som gennemsnitstallet mellem de af censorerne givne karakterer. Svarer gennemsnitstallet ikke til et tal i karakterskalaen, bliver karakteren det nærmeste højere tal i skalaen. Karakteren 13 kan kun gives, hvis censorerne er enige om det. Læreren i vedkommende fag

har ret til at forhandle med censorerne om eventuel revision af bedømmelsen.

Stk. 3. Ved mundtlige prøver og ved prøver i sang og musik, formning og legemsøvelser gives karaktererne af censor og læreren (eksaminator). Disse giver først hver sin karakter og forhandler derefter om den endelige karakter. Hvis de ikke bliver enige, fastsættes karakteren som gennemsnitstallet mellem de to først givne karakterer. Svarer gennemsnitstallet ikke til et tal i karakterskalaen, bliver karakteren det nærmeste højere tal i skalaen, hvis censor har givet den højeste karakter, og det nærmeste lavere tal, hvis censor har givet den laveste karakter. Karaktererne 0 og 13 kan kun gives, hvis læreren og censor er enige om det. Hvis en karakter ikke gives på grundlag af enighed, skal censor indberette de af lærer og censor givne karakterer til direktoratet.

§ 17. Betingelserne for, at eksamen er bestået, er de samme som ved realeksamen og ved studentereksamen, jfr. bekendtgørelse nr. 32 af 4. februar 1963 om karakterskala § 2, stk. 1 og bekendtgørelse nr. 153 af 15. maj 1964 om dispensation i særlige tilfælde fra karakterkrav ved realeksamen og studentereksamen.

Stk. 2. I beregningen af, om betingelserne er opfyldt, indgår eksamenskaraktererne i fællesfagene og i de tilvalgsfag, eksaminanden skal aflægge prøve i efter § 1, stk. 2, jfr. dog § 1, stk. 4 og § 9. Eksamenskaraktererne i fællesfagene sang og formning indgår ikke i beregningen. Er sang og musik, formning eller legemsøvelser valgt som tilvalgsfag, medregnes karakteren dog som andre eksamenskarakterer. Tilvalgsfag, der tillige er fællesfag, skal medregnes, hvis der ikke er aflagt selvstændig prøve i fællesfaget, jfr. § 1, stk. 4. Hver karakter gælder enkelt.

Stk. 3. Beregningen foretages af rektor for det kursus, hvor eksamen er fuldført. Er dele af eksamen aflagt andetsteds, sker beregningen til dels på grundlag af særlig attestation efter § 18, stk. 1.

V. Bevis.

§ 18. Eksaminander, der har aflagt prøve i enkelte fag eller grupper af fag under højere forberedelseseksamen, får efter anmod-

ning en attestation fra vedkommende kursus med angivelse af eksamenskaraktererne og eventuelle særkarakterer i det omfang, det følger af bestemmelserne om de enkelte fag, jfr. kap. VI. Blanketter hertil udfærdiges af undervisningsdirektøren. Betingelserne for at bestå eksamen, jfr. § 17, stk. 1, angives på blanketten.

Stk. 2. Eksaminander, der har bestået eksamen, får et bevis for højere forberedelseseksamen. På beviset angives:

- 1) De eksamenskarakterer, der er indgået i beregningen efter § 17. Der angives ingen gennemsnitskarakter.
- 2) Eksamenskarakterer i sang og formning som fællesfag.
- 3) De fag, der er udarbejdet specialeopgaver i efter § 11, karaktererne for opgaverne og den vægt ($\frac{1}{3}$), hvormed karaktererne indgår i vedkommende eksamenskarakterer.
- 4) Særkarakterer i det omfang, det følger af bestemmelserne i kap. VI.
- 5) Eksamenskarakterer (og særkarakterer) i eventuelle yderligere tilvalgsfag, hvis eksaminanden ønsker karaktererne angivet på beviset.
- 6) Hvor og hvornår eventuelle tidligere aflagte dele af eksamen er aflagt.

Er en eksaminand fritaget for prøver i et fag, jfr. § 1, stk. 4, § 4 og § 9, skrives der „fritaget“ i karakterrubrikken for faget. Eksamensbeviset udstedes af rektor for det kursus, hvor eksamen er fuldført. Blanketter til eksamensbevis udfærdiges af undervisningsdirektøren.

VI. Undervisning og eksamen i de enkelte fag.

(Ved sider forstås normalsider, d. v. s. prosa: 1300 bogstaver, poesi: 30 verslinier).

§ 19. D a n s k.

Formålet med undervisningen er at udvikle modenhed og studieegnethed og at sikre tilstedeværelsen af det fornødne sprogligt litterære grundlag, der gør det muligt at anvende højere forberedelseseksamen som grundlag for videregående studier. Den ønskede modning søges fremmet gennem bred læsning med en sådan tilrettelægning, at

den nyere tids litteratur får en væsentlig placering. Studieegnethed søges fremmet ved selv læsning under vejledning, ved gruppearbejde og ved indøvelse af hensigtsmæssige læse- og studiemetoder i arbejdet. Ved det fornødne grundlag for videre studier forstås: evnen til at læse en tekst, nogen kronologisk orientering, et vist kendskab til den kulturhistoriske baggrund, færdighed i at forstå svensk og norsk, kendskab til elementær grammatik samt færdighed i mundtlig og skriftlig fremstilling.

Stk. 2. Undervisningen omfatter:

A. Litteratur:

- 1) Læsning af kortere tekster:
  - a) Indføring i tekstlæsning: Teksterne skal hovedsagelig vælges inden for de sidste hundrede års litteratur. Forskellige litterære metoder anvendes. I forbindelse hermed foretages modelgennemgang af en roman.
  - b) Kronologisk gennemgang af litteraturprøver fra oldtiden til nutiden.

I tekstlæsningen kan i begrænset omfang indgå sagprosa og essays, idet det dog af hensyn til forståelse af periodebegreberne må tilstræbes, at alle væsentlige perioder af den danske litteraturs historie dækkes ind af repræsentative tekstprøver. Norske bokmåls-tekster kan medtages.

Følgende perioder er obligatoriske:

Oldtid og middelalder (herunder norrøn digtning i oversættelse samt folkeviser). Barok. 18. århundrede (oplysning og førromantik). Højromantik. Poetisk realisme og romantisme. 1840-ernes idealisme. 20. århundrede med hvert tiår repræsenteret. Ud over den ved modelgennemgang læste roman læses ca. 200 sider i alt (a og b), hvoraf ca. 135 sider skal være fra tiden efter 1870.

En tekst, der overskrider 10 sider, kan kun beregnes som 10 sider.

Der kan læses intensivt eller ekstensivt, afhængigt af teksternes sværhedsgrad og hensigten med arbejdet, ligesom forskellige litterære metoder bør anvendes ved behandlingen af teksterne.

- 2) Periodekarakteristikker. Der meddeles eleverne en elementær oversigt over de litterære perioders ideer, værker og for-

fattere. I tilknytning hertil kan der læses nogle litteratur- og kulturhistoriske artikler.

- 3) Læsning af 4 hovedværker, hvoraf 1 skal være fra tiden før 1870 og 1 fra tiden efter 1870. 2 af værkerne (heraf 1 drama) læses intensivt, heraf det ene laboratoriemæssigt.
- 4) Supplerende læsning: 10 hele værker læst selvstændigt eller i mindre grupper. 1 værk kan læses på norsk eller svensk, 1 kan vælges uden for den nordiske litteratur, såfremt det har haft betydning for en fase af den danske litteratur. Værkerne vælges af eleverne og godkendes af læreren. Læreren påser, at den enkelte elevs supplerende læsning er nogenlunde alsidigt sammensat, og sikrer sig, at det krævede antal værker virkelig er læst af eleverne.

Såvel et hovedværk som et selvstændigt læst værk kan erstattes af et udvalg af kortere tekster (minimum 50 sider prosa eller 20 sider poesi og omfattende mindst 5 tekster).

B. Grammatik og stilistik.

Gennemgang af ordlærens, syntaksens og stilistikens vigtigste begreber med henblik på den funktionelle anvendelse.

C. Svensk og norsk.

I begge sprog læses moderne, lette tekster (fiktion eller sagprosa) med henblik på gloseforståelse og væsentlige forskelle fra dansk. Elementære fonetiske forskelle gennemgås, blandt andet ved hjælp af lydbånd. Der læses 30 sider svensk, 10 sider norsk bokmål og 10 sider nynorsk.

D. Mundtlig fremstilling.

Opøvelse i en fri, sammenhængende og normalsproglig mundtlig fremstilling.

E. Skriftlig fremstilling.

Iagttagelsestekster + korte skriftlige øvelser; manuskript til 3 minutters foredrag med motiveret skrivesituation; at opbygge og udtrykke en mening; beskrivelse af et problem eller en sag med brug af skriftlige kilder; rapport fra laboratoriearbejde; 5 almindelige stile.

Stk. 3. Eksamen er skriftlig og mundtlig.

Den skriftlige prøve: Der gives 5 timer til

prøven. Retskrivningsordbogen må benyttes. Eksaminanderne vælger mellem 5 opgaver af følgende typer:

- 1) Tekstopgave.
- 2) Manuskriptopgave.
- 3) Litterær opgave.
- 4) Opgave i saglig orientering.
- 5) Opgave i beskrivelse.

Den mundtlige prøve.

A. Kursuselever:

- 1) Eksaminanden prøves på grundlag af en ulæst tekst. Teksterne skal repræsentere de læste perioder. De skal udvælges med en vis afveksling fra år til år. Der prøves i tekstforståelse; denne skal være udtryk for eksaminandens evne til at fremdrage det væsentlige og sprogligt karakteristiske ved teksten. Til belysning af tekstforståelsen samt af eksaminandens periodefornemmelse og litterære modenhed skal elementer af den læste litteratur (kortere tekster og hovedværker) indgå i eksaminationen i tilknytning til den forelagte tekst. Der lægges vægt på eksaminandens mundtlige fremstilling.
- 2) Eksaminanden prøves kort i en ukendt svensk eller norsk tekst med brug af lydbånd, eventuelt på grundlag af tekst alene.

B. Andre eksaminander:

- 1)-2) som under A.
- 3) Eksaminanden prøves desuden ved en kort samtale i et af de 10 værker, der er læst som supplerende læsning.

Stk. 4. Der gives to *eksamenskarakterer*, én for den skriftlige og én for den mundtlige prøve.

§ 20. Kristendomskundskab.

Formålet med undervisningen er at give eleverne kundskab om væsentlige sider af kristendommens og andre religioners og livsopfattelsers indhold og fremtrædelsesformer i fortid og nutid.

Stk. 2. Undervisningen omfatter:

- 1) Væsentlige elementer af det religiøse liv hos et eller flere skriftløse folkeslag belyst ved autentiske beretninger.
- 2) En af de ikke-bibelske skriftreligioner

belyst ved tekster fra den pågældende religions grundlæggende skrift(er).

- 3) a) Gammeltestamentlig litteratur. 3 af følgende 4 områder skal være repræsenterede: (1) urhistorie, og/eller patriarkhistorie, (2) de profetiske (3) poetiske og (4) historiske skrifter.
- b) Nytestamentlig litteratur. 3 af følgende 4 områder skal være repræsenterede: (1) De synoptiske evangelier, (2) Johannesevangeliet, (3) Apostlenes Gerninger og (4) brev litteraturen.
- 4) Andre livsopfattelser belyst ved tekster. Religiøs problemlitteratur. 5 emnekredse behandles, hvoraf mindst én med tilknytning til kirkehistorien.
- 1) og 2) skal omfatte tilsammen mindst 20 normalsider.
- 3) a) skal omfatte 15 normalsider, hvoraf 5 normalsider kan konverteres til ekstensiv læsning i forholdet 2 til 5.
- 3) b) skal omfatte 22 normalsider, hvoraf 7 normalsider kan konverteres til ekstensiv læsning i forholdet 2 til 5.
- 4) skal omfatte mindst 25 normalsider tekst.

Stk. 3. Eksamen er mundtlig. Der gives et spørgsmål med en ikke-læst tekst af passende omfang, et billede eller et kort som grundlag. Spørgsmålene vælges således, at læst stof inddrages i eksaminationen.

Stk. 4. Der gives én *eksamenskarakter*.

§ 21. Historie.

Formålet med undervisningen er at give eleverne viden om og forståelse for deres egen tid på grundlag af dens historiske forudsætninger samt at give dem forståelse af problemer, som knytter sig til arbejdet med det historiske stof og den historiske fremstilling. Formålet er endvidere at engagere eleverne i deres samtids problemer og at fremme en kritisk holdning over for massepåvirkningerne.

Stk. 2. Undervisningen omfatter:

- 1) a) En periode af verdenshistorien før 1. verdenskrig, og
- b) en periode af Nordens historie før 1. verdenskrig eller en periode af verdenshistorien før 1. verdenskrig, hvori Nordens historie indgår.

Den i 1. semester behandlede periode må kronologisk ligge forud for perioden i 2. semester. Hver elev udarbejder en i samråd med læreren valgt større opgave inden for den i 2. semester valgte periode. Opgaven bedømmes af læreren.

- 2) Historien (verdenshistorie og Nordens historie) fra 1. verdenskrig. Nogle områder behandles indgående andre i hovedtræk. Mindst halvdelen af det indgående behandlede stof skal vedrøre tiden efter 2. verdenskrig.
- 3) Aktuelt stof. Undervisningen tilrettelægges i løbende samråd med eleverne og læreren i samfundsfag, jfr. § 30.

Stk. 3. Eksamen er mundtlig.

A. Kursuselever: Der opgives det i stk. 2, nr. 2 nævnte indgående behandlede stof. Ligeledes opgives de anvendte kilder. Den af eksaminanden i 2. semester udarbejdede opgave fremlægges ved eksamen.

Prøven omfatter et spørgsmål i det opgivne stof.

B. Andre eksaminander: Der opgives det læste stof.

Prøven omfatter:

- 1) En kort eksamination i en af de i stk. 2, nr. 1 nævnte perioder.
- 2) Et spørgsmål i det i stk. 2, nr. 2 nævnte stof.

Stk. 4. Der gives én *eksamenskarakter*.

§ 22. Biologi.

Fællesfag: *Formålet* med undervisningen er at give eleverne biologisk viden og øve dem i at gøre nøjagtige iagttagelser, beskrive korrekt og drage rigtige konklusioner ud fra et biologisk materiale.

Tilvalgsfag: *Formålet* med undervisningen er, at eleverne skal opnå en forståelse af sammenhængen mellem organismernes bygning og funktion og deres levevilkår.

Stk. 2. Undervisningen omfatter:

Fællesfag: Menneskets anatomi og fysiologi. Følgende emner behandles: Cellen — Celle og vævstyper — Huden — Hovedgrupper af organiske stoffer i organismen og i fø-

den — Diffusion og osmose — Fordøjelse og opslugning — Blod- og lymfekredsløbet — Blod og lymfe — Åndedrættet — Stofskiftet — Ernæringslære — Legemstemperaturen — Ekskretion — Den indre sekretion — Forplantningen, herunder seksuel hygiejne — Nervesystemet — Sanseorganerne — Bevægeapparatet — Alkohol, tobak og euforiserende stoffer — Bakterier og virus. Eleverne udfører øvelser og udarbejder rapporter herover.

Tilvalgsfag: Almindelig biologi i et omfang som angivet i nedenstående emnerække, belyst ved eksempler fra vigtige hovedgrupper af organismer, og med evolution og økologi som det centrale. Øvelser og eksperimenter, der kan indgå som en integreret del af undervisningen, bør være af undersøgende art. Eleverne udarbejder rapporter over alle udførte forsøg.

Følgende emner behandles: Cellen og dens organeller; celledelinger — Biokemisk orientering — Proteinsyntesen — Fotosyntesen; bladets anatomi — Dyreriget system i oversigt med henblik på forståelsen af dyreriget stamtræ — Plantesystemet i hovedtræk — Eksempler på struktur, funktion og milieu — Forplantning — Fosterudvikling — Arvelighedslære — Evolutionens teori — Økologi.

Stk. 3. Eksamen.

Fællesfag: Eksamen er mundtlig.

A. Kursuselever: Der opgives det læste stof. Elevernes rapporter fremlægges og kan indgå i eksaminationen. Eksaminationen sker på grundlag af forelagt materiale.

B. Andre eksaminander: Som ovenfor. Der fremlægges rapporter fra det i § 2, stk. 2 nævnte laboratoriekursus eller fra andet dokumenteret godkendt laboratoriearbejde.

Tilvalgsfag: Eksamen er skriftlig og mundtlig.

Den skriftlige prøve: Der gives 4 timer til prøven. Der stilles et antal opgaver af forskellig sværhedsgrad og fra forskellige områder af pensum.

Den mundtlige prøve: Som under fællesfag A.—B.

Stk. 4. Eksamenskarakterer:

Fællesfag: Der gives én karakter.

Tilvalgsfag: Der gives to karakterer, én for den skriftlige og én for den mundtlige prøve.

§ 23. Geografi.

Formålet med undervisningen er at give eleverne forståelse for og viden om menneskets udbredelse og virksomhed på jorden samt de naturgivne forudsætninger herfor. Faget skal yderligere tjene til at belyse menneskets afhængighed af økonomiske, politiske og tekniske faktorer.

Stk. 2. Undervisningen: Der arbejdes med udvalgte lande eller regioner. Ved behandlingen af de enkelte lande eller regioner gennemgås de fysisk-geografiske forhold (klimatologi, jordbundslære, geomorfologi), som er nødvendige for at forstå sammenhængen mellem det naturgeografiske milieu, befolkningsforholdene og den erhvervsmæssige udvikling. Behandlingen af befolkningsforhold og den erhvervsmæssige udvikling samles om følgende emner:

- 1) Befolkningens udbredelse, struktur, vækst, erhvervsfordeling og levestandard.
- 2) De primære erhverv — landbrug, skovbrug, minedrift og fiskeri.
- 3) De sekundære erhverv — industri, bygge- og anlægsvirksomhed.
- 4) De tertiære erhverv — handel, transport og øvrige serviceerhverv.

Eleverne udarbejder rapporter på grundlag af indsamlede, bearbejdede og vurderede oplysninger fra alment tilgængelige kilder.

Stk. 3. Eksamen er mundtlig. Kursuselevers rapporter fremlægges og kan indgå i eksaminationen. Der gives ét spørgsmål inden for de gennemgåede emner. I tilknytning hertil forelægges der ukendt materiale (kort, billeder, tekster, tabeller). Der lægges vægt på, at eksaminanden forstår at anvende den erhvervede viden og arbejdsmetode over for det forelagte materiale.

Stk. 4. Der gives én eksamenskarakter.

§ 24. Matematik.

Fællesfag: *Formålet* med undervisningen er at give eleverne et indtryk af matematisk tankegang og metode samt give nogle matematiske kundskaber, som kan være til nytte også inden for andre fag.

Tilvalgsfag: *Formålet* med undervisningen er

at give eleverne kendskab til en række fundamentale matematiske begreber og tankegange og at gøre dem fortrolige med anvendelser af matematikken inden for andre fagområder, således at de får det faglige grundlag for at gennemføre uddannelser, der forudsætter matematiske kundskaber.

Stk. 2. Undervisningen omfatter følgende emneområder:

Fællesfag:

1) Almene hjælpebegreber fra mængdelæren. Mængde, delmængde, komplementærmængde, foreningsmængde, fællesmængde, mængdeprodukt, mængdedifferens. Funktionsbegrebet. Afbildning af en mængde ind i og på en mængde, én-entydig afbildning, invers afbildning (omvendt funktion), sammensætning af afbildninger (sammensat funktion).

2) Algebra. Kompositionsregel. Den associative lov. Den kommutative lov. Neutralt element. Inverst element. Gruppebegrebet med eksempler. Regler for regning med reelle tal. Absolut (numerisk) værdi.

3) Ligninger og uligheder. Eksempler på åbne udsagn i én og to variable. Ligninger og uligheder af første og anden grad med én ukendt. Ligninger og uligheder, hvor den ukendte forekommer under kvadratrodstegn, og hvor den forekommer under numerisk tegn. Simple eksempler på ligninger og uligheder af første og anden grad med to ukendte. Grafisk illustration.

4) Grundlæggende funktioner. Den lineære funktion af én variabel. Stykkevis lineære funktioner. Andengrads polynomier. Logaritmefunktionen med grundtal 10, den logaritmiske skala, regnestokkens og logaritmetabellens brug. De trigonometriske funktioner, tabeller over funktionsværdierne. De trigonometriske funktioners anvendelse ved beregning af retvinklede trekanter.

5) Kombinatorik. Multiplikationsprincippet. Permutationer og kombinationer.

Tilvalgsfag:

1) Almene hjælpebegreber fra mængdelæ-

ren. Mængde, delmængde, komplementærmængde, foreningsmængde, fællesmængde, mængdeprodukt, mængdedifferens. Funktionsbegrebet, afbildning af en mængde ind i og på en mængde, én-entydig afbildning, invers afbildning (omvendt funktion), sammensætning af afbildninger (sammensat funktion).

2) Algebra. Kompositionsregel. Den associative lov. Den kommutative lov. Neutralt element. Inverst element. Isomorfi. Gruppebegrebet med eksempler. Den distributive lov. Begreberne ring og legeme. Ringen af hele tal; restklasser. Regler for regning med reelle tal. Absolut (numerisk) værdi.

3) Ligninger og uligheder. Åbent udsagn i én og to variable. Ligninger og uligheder af første og anden grad med én ukendt. Ligninger og uligheder, hvor den ukendte forekommer under kvadratrodstegn, og hvor den forekommer under numerisk tegn. Simple eksempler på ligninger og uligheder af første og anden grad med to ukendte. Grafisk illustration.

4) Grundlæggende funktioner. Den lineære funktion af én variabel. Stykkevis lineære funktioner. Polynomier i én variabel, herunder deres faktoropløsning. Brudne rationale funktioner af én variabel. Logaritmefunktioner, den logaritmiske skala, regnestokkens og logaritmetabellens brug. Eksponentialfunktioner. De trigonometriske funktioner, tabeller over funktionsværdierne. Additionsformlerne, de logaritmiske formler. De trigonometriske funktioners anvendelse ved beregning af retvinklede trekanter.

5) Infinitesimalregning. Grænseværdibegrebet. Kontinuitet og differentierbarhed af en funktion af én variabel. Regneregler for differentiation, differentia-ler. Bestemmelse af funktioners værdimængde og monotoniforhold. Tegning af plane kurver bestemt ved eksplicit givne funktioner. Asymptoter. Det bestemte integral som grænseværdi for summer. Det ubestemte integral. Regneregler for bestemte og ubestemte integraler. Bestemmelser af arealer og rumfang ved integration.

6) Kombinatorik og sandsynlighedsregning. Kombinatorik og permutationer. Endeligt

sandsynlighedsfelt. Eksempler på sandsynligheds beregning på kombinatorisk grundlag.

Stk. 3. Eksamen er skriftlig og mundtlig. Til den skriftlige prøve kan der stilles opgaver i alle dele af det læste stof. Til den mundtlige prøve opgiver kursuselever ca. $\frac{2}{3}$ af det læste stof. Andre eksaminander opgiver hele det læste stof.

Fællesfag:

Den skriftlige prøve: Der gives et opgavesæt, der består af flere mindre opgaver. Til besvarelse heraf gives 4 timer. Følgende hjælpemidler må medtages: regnestok, tabelsamling og en af direktoratet udarbejdet formelsamling.

Den mundtlige prøve: Der gives ét spørgsmål, der er formet således, at flere dele af stoffet berøres.

Tilvalgsfag:

Den skriftlige prøve: Der gives et opgavesæt, der består af 4 opgaver, hvoraf de 2 er obligatoriske for alle eksaminander, medens der gives den enkelte frit valg mellem de to andre opgaver, hvoraf kun én afleveres til bedømmelse. Til besvarelse heraf gives 4 timer. Følgende hjælpemidler må medtages: regnestok, tabelsamling og en af direktoratet udarbejdet formelsamling.

Den mundtlige prøve: Der gives to spørgsmål, hvoraf det ene er formet således, at flere dele af stoffet berøres.

Stk. 4. Eksamenskarakterer:

Fællesfag: Der gives én karakter, hvor resultatet af den skriftlige og den mundtlige prøve tæller lige. Karaktererne fra den skriftlige og den mundtlige prøve angives på eksamensbeviset.

Tilvalgsfag: Der gives 2 karakterer, én for den skriftlige og én for den mundtlige prøve.

§ 25. 1. fremmedsprog (engelsk eller tysk).

Formålet med undervisningen er at videreudvikle evnen til at forstå og benytte det fremmede sprog samt ved et varieret arbejde med fortrinsvis nutidige tekster af

forskellig art at give eleverne indblik i karakteristiske sider af den kultur, der benyttes engelsk eller tysk som udtryksmiddel. Det tilsigtes at give eleverne en så høj grad af praktisk sprogbeherskelse, at de kan føre en almindelig samtale, udtrykke sig nogenlunde frit skriftligt og læse middelsvære tekster, alt under hensyntagen til, at der ved fællesfag og tilvalgsfag er tale om to forskellige niveauer af sproglig kunnen.

Stk. 2. Undervisningen: Pensum skal omfatte såvel skønlitterære tekster, repræsenterende forskellige genrer, som ikke-skønlitterære tekster af forskellig art. Det vil være naturligt, at man ikke alene benytter trykte tekster, men også til en vis grad stof, der formidles gennem audio-visuelle hjælpemidler (taler, hørespil o. l.).

Fællesfag: Der læses intensivt 125 sider. Heraf kan indtil 25 sider konverteres til ekstensiv læsning i forholdet 2 til 5. Der læses ekstensivt for engelsk 250 sider, for tysk mindst 175 sider og højst 250 sider.

Tilvalgsfag: Der læses intensivt 300 sider, hvoraf 50 sider skal læses laboriemæssigt som selvstændigt studium under lærerens vejledning. Af de øvrige 250 sider kan indtil 50 sider konverteres til ekstensiv læsning i forholdet 2 til 5. Der læses ekstensivt for engelsk 500 sider, for tysk mindst 300 og højst 500 sider.

Stk. 3. Eksamen er skriftlig og mundtlig.

Fællesfag: Til den skriftlige prøve forelægges der eksaminanden en sprogligt lettere tekst på fremmedsproget, der ikke væsentligt må overstige 2 sider. Til prøven gives 4 timer. Godkendte ordbøger må benyttes. Prøven består af en besvarelse på fremmedsproget af et for hver enkelt tekst nærmere bestemt antal spørgsmål med valgmuligheder for eksaminanden blandt følgende emner:

- 1) en resuméagtig behandling,
- 2) en tekstvurdering med mulighed for personlig stillingtagen til teksten som helhed eller selvvalgte sider af den,
- 3) et antal spørgsmål af kommenterende art, som giver eksaminanden mulighed for at udtrykke sig i sammenhæng,
- 4) en oversættelse fra dansk til fremmedsproget på højst 100 ord, der har ind-

holdsom og sproglig (leksikalsk, grammatisk m. m.) tilknytning til den forelagte tekst.

Til den mundtlige prøve opgives et repræsentativt udvalg på 75 sider af det intensivt læste. Ved prøven forelægges en ulæst nutidig prosatekst på ca. $\frac{1}{2}$ side og et stykke fra de opgivne tekster på ca. $\frac{1}{3}$ side.

- 1) Ekstemporalteksten læses ikke op. Forståelsen prøves enten ved oversættelse til dansk eller ved grundig udspørgning på det fremmede sprog til kontrol af forståelsen af sproglige enkeltheder.
- 2) Stykket fra de opgivne tekster læses op, og med udgangspunkt i det forelagte føres en samtale på det fremmede sprog, der prøver eksaminandens forståelse af teksten.

Der gives en samlet forberedelsestid til begge punkter.

Tilvalgsfag: Til den skriftlige prøve forelægges der eksaminanden en tekst på fremmedsproget på ca. 3 sider. Til prøven gives 5 timer. Godkendte ordbøger må benyttes. Prøven består af:

- 1) som under fællesfag nr. 1-4, dog må antallet af spørgsmål, eksaminanden kan vælge imellem under nr. 3, være noget større. Oversættelsen er for engelsk fakultativ for tysk obligatorisk.
- 2) En fri behandling på fremmedsproget af ét af tre emner.

Til den mundtlige prøve opgives et repræsentativt udvalg på 150 sider af det intensivt læste. Mindst 40 af de 150 sider tages fra det laboriemæssigt læste. Ved prøven forelægges en ulæst nutidig prosatekst på ca. $\frac{3}{4}$ side og et stykke fra de opgivne tekster på ca. $\frac{1}{2}$ side. Lodtrækningen afgør, om spørgsmålet i de opgivne tekster falder inden for det laboriemæssigt læste eller ej.

Prøven består af de under fællesfag nævnte to punkter. Der gives en samlet forberedelsestid til begge punkter.

Stk. 4. Eksamenskarakterer:

Fællesfag: Der gives én karakter, hvor resultatet af den skriftlige og den mundtlige prøve tæller lige. Karaktererne fra den skriftlige og den mundtlige prøve angives på eksamensbeviset.

Tilvalgsfag: Der gives to karakterer, én for den skriftlige og én for den mundtlige prøve.

§ 26. 2. fremmedsprog (engelsk eller tysk).

Fællesfag:

Formålet med undervisningen er en fortsat opøvelse af evnen til at forstå og benytte det fremmede sprog. Gennem læsning af fortrinsvis nutidige tekster sigtes der mod at give eleverne et indtryk af den kultur, som benytter henholdsvis engelsk og tysk som udtryksmiddel.

Stk. 2. Undervisningen: Pensum skal være varieret og omfatte såvel skønlitterære som ikke-skønlitterære tekster, ligesom det vil være naturligt, at man ikke alene benytter trykte tekster, men også til en vis grad stof, der formidles gennem audio-visuelle hjælpemidler (taler, hørespil o. l.). Der skal i det daglige arbejde gives eleverne en vis opøvelse i at udtrykke sig skriftligt. Der læses intensivt 50 sider og ekstensivt for engelsk 150 sider, for tysk mindst 100 og højst 150 sider.

Stk. 3. Eksamen er mundtlig. Der opgives 75 sider, som giver en rimelig præsentation af det læste, hvad enten de pågældende tekster er læst intensivt eller ekstensivt. Ved prøven forelægges en ulæst nutidig prosatekst på ca. $\frac{1}{2}$ side og et stykke fra de opgivne tekster på ca. $\frac{1}{3}$ side.

- 1) Ekstemporalteksten læses ikke op. Forståelsen prøves enten ved oversættelse til dansk eller ved en grundig udspørgning på det fremmede sprog, som kontrollerer forståelsen af sproglige enkeltheder.
- 2) Stykket fra de opgivne tekster læses op, og med udgangspunkt i det forelagte føres en samtale på det fremmede sprog, der prøver eksaminandens forståelse af teksten, dog således at der ved eksaminationen tages hensyn til, om den forelagte tekst er opgivet som intensivt eller ekstensivt læst.

Der gives en samlet forberedelsestid til begge punkter.

Stk. 4. Der gives én eksamenskarakter.

Tilvalgsfag:

Med hensyn til formål, undervisning, eksa-

men og eksamenskarakter gælder de for 1. fremmedsprog som fællesfag fastsatte bestemmelser, jfr. § 25.

§ 27. 3. fremmedsprog (fransk).

Formålet med undervisningen er at give eleverne forudsætninger dels for at forstå og benytte det franske talesprogs hovedstrukturer dels for at læse og forstå en nutidig fransk tekst af passende sværhedsgrad. Ved tekstlæsningen sigtes der desuden mod at give eleverne et vist indtryk af fransk livsform og kultur.

Stk. 2. Undervisningen:

Der læses intensivt 65 sider ud over det egentlige begynderkursus og ekstensivt ca. 100 sider.

Stk. 3. Eksamen er mundtlig. Til eksamen opgives det intensivt læste bortset fra begynderkurset. Prøven består af 2 dele:

- 1) En ulæst, nutidig prosatekst på ca. 1/2 side, der oversættes og oplæses.
- 2) Et stykke på ca. 1/2 side af de opgivne tekster.

Den opgivne tekst oplæses. Samtale på fransk kan helt eller delvis erstattes oversættelsen af denne tekst. Derimod oversættes den ulæste tekst normalt i sin helhed, men en samtale på fransk kan indgå. Der gives en samlet forberedelsestid til begge punkter.

Stk. 4. Der gives én eksamenskarakter.

§ 28. 3. fremmedsprog (russisk).

Formålet med undervisningen er at give eleverne sådanne forudsætninger, at de kan forstå en lettere russisk tekst og føre en elementær samtale på russisk.

Stk. 2. Undervisningen:

Der læses 50 sider prosa ud over det egentlige begynderstof.

Stk. 3. Eksamen er mundtlig. Til eksamen opgives det læste bortset fra begynderstoffet. Der prøves i oplæsning og oversættelse af et stykke på ca. 1/2 side af de opgivne tekster. Med teksten som grundlag føres en elementær samtale på russisk.

Stk. 4. Der gives én eksamenskarakter.

§ 29. Spansk.

Undervisning og eksamen foregår efter en af undervisningsdirektøren godkendt plan.

§ 30. Samfundsfag.

Formålet med undervisningen er at give eleverne kendskab til vort samfund. Undervisningen må tage sigte på at skabe forudsætninger for elevernes selvstændige stillingtagen til de problemer, der knytter sig til det demokratiske samfund, herunder den enkeltes muligheder for at medvirke i samfundsudviklingen.

Stk. 2. Undervisningen omfatter følgende stofområder:

- 1) Samfundets økonomiske og sociale forhold.
- 2) Politiske idésystemer og gruppedannelser, herunder politiske partier og interesseorganisationer.
- 3) Folkestyrets opbygning og funktion.
- 4) Familien set udfra sociologiske, sociale, økonomiske og retslige aspekter.
- 5) Befolkningsforhold og erhvervslivets struktur.
- 6) Kulturbestemmende faktorer i samfundet.
- 7) Danmark og udlandet.
- 8) International politik.

Undervisningen i aktuelt stof tilrettelægges i løbende samråd med eleverne og læreren i historie med henblik på koordinering af behandlingen af dette, jfr. § 21 stk. 2, nr. 3.

Fællesfag: Områderne 1—3 behandles ret udførligt. Desuden behandles i hovedtræk to af stofområderne 4—8.

Tilvalgsfag: Eleverne — eller, hvor forholdene i særlig grad taler derfor, den enkelte elev eller grupper af elever — vælger i samråd med læreren to af ovennævnte områder, der gøres til genstand for en uddybet behandling.

Stk. 3. Eksamen er mundtlig.

Fællesfag: De obligatoriske områder 1—3 samt de to frit valgte områder under 4—8 opgives. Prøven omfatter et spørgsmål i det opgivne stof.

Tilvalgsfag: Der opgives de to frit valgte

områder, der er gjort til genstand for en uddybet behandling, idet det forudsættes, at stof fra fællesfaget indgår. Prøven omfatter et spørgsmål i det opgivne stof.

Stk. 4. Der gives én eksamenskarakter.

§ 31. Sang og musik.

Fællesfag: *Formålet* med undervisningen er at gøre eleverne fortrolige med musikkens udtryksformer, at styrke og udvikle deres musikalske evner og give dem en forståelse af sang og musik som kunstnerisk betonedede udtryksmidler.

Tilvalgsfag: *Formålet* med undervisningen er at udvide det i fællesfaget opnåede grundlag, at styrke den selvstændige musikudøvelse og at videreudvikle elevernes musikalsitet.

Stk. 2. Undervisningen:

Fællesfag: Undervisningen omfatter: sang, elementær musik- og høre lære samt musikorientering (elementær formlære).

I sang arbejdes der såvel med enstemmig sang som med kanons og lettere flerstemme satser. Der lægges vægt på den koriske stemmepleje, og i videst mulig omfang arbejdes der med den enkelte elevs stemmetekniske problemer. Ud fra musikeksempler gives en orientering i elementær musiklære. Gennem arbejdet med høre lære indøves evnen til at anvende nodebilledet som støtte ved tilegnelse af nyt melodistof. Enkelte musikværker eller uddrag heraf gennemgås, hvor en sådan gennemgang på naturlig måde indgår i den undervisningsmæssige sammenhæng. Der arbejdes med både ældre og nyere stof samt med rytme- og improvisationspræget musik.

Tilvalgsfag: Undervisningen omfatter: sang, instrumentalspil, musik- og høre lære samt musikorientering.

Undervisningen i sang omfatter både solosang, enstemmig fællessang og flerstemme satser. Undervisningen i instrumentalspil kan vælges inden for alle almindelige orkesterinstrumenter samt klaver, orgel, guitar og blokfløjte. I musiklære udbygges det i fællesfaget opnåede grundlag, især med hensyn til harmonik og modulation. I høre lære videreudvikles de i fællesfaget opnåede færdigheder. I musikorientering gennemgås en

række værker eller enkeltsatser, hvis musik-historiske baggrund og fremherskende træk med hensyn til stil, form, tematisk materiale, instrumentation m. m. belyses. Der arbejdes med både ældre og nyere stof samt med rytme- og improvisationspræget musik.

Stk. 3. Eksamen er mundtlig.

Fællesfag:

A. Kursuselever: Der prøves i en opgave inden for et af kursus valgt pensum af 10 sange og i en opgave fra et selvvalgt pensum af 10 sange. Sidstnævnte opgave kan efter elevernes eget valg erstattes af en gruppefremførelse, eventuelt med solistisk besætning, af en flerstemmig sats, hvori også instrumentalt indslag kan indgå. Det selvvalgte pensum godkendes af kursus. Endvidere prøves eksaminandens evne til at tilegne sig og gengive et elementært nodebillede. Gennem en samtale med udgangspunkt i en opgave fra årets pensum prøves eleven i elementær musik- og formlære. Der gives en samlet forberedelsestid til de nævnte opgaver.

B. Andre eksaminander: Der prøves i 2 opgaver inden for et pensum af mindst 20 af eksaminanden opgivne sange. Endvidere prøves eksaminandens evne til at tilegne sig og gengive et elementært nodebillede. Gennem en samtale med udgangspunkt i det opgivne pensum prøves eleven i elementær musik- og formlære. Der gives en samlet forberedelsestid til de nævnte opgaver.

Tilvalgsfag:

A. Kursuselever: Der gives 4 spørgsmål:

- 1) Der prøves i en opgave inden for et af kursus valgt pensum af 10 sange og i en selvvalgt sang. Sidstnævnte opgave kan efter elevernes eget valg erstattes af en gruppefremførelse, eventuelt med solistisk besætning, af en flerstemmig sats, hvori også instrumentalt indslag kan indgå. Det selvvalgte pensum godkendes af kursus.
- 2) Instrumentalspil: En af eleven valgt opgave inden for årets pensum.
- 3) Ukendt melodi indøves, gerne med brug af instrument.
- 4) Musikorientering: Gennem en samtale redegøres for en i årets løb gennemgået kompositions form, temaer, stil m. m.

Til punkterne 1, 3 og 4 gives der en samlet forberedelsestid.

B. Andre eksaminander: Der gives 4 spørgsmål:

- 1) Der prøves i 2 sange, hvoraf den ene vælges af censor ud af et af eksaminanden opgivet pensum på 10 sange. Gennem en samtale med udgangspunkt i en af opgaverne prøves eksaminandens kendskab til musiklærens discipliner.
- 2) Instrumentalspil: En af eksaminanden opgivet opgave.
- 3) Ukendt melodi indøves, gerne med brug af instrument.
- 4) Musikorientering: Eksaminanden opgiver 5 værker eller enkeltstøtser og redegør gennem samtale for form, temaer og stil m. m. i et (en) af disse.

Til punkterne 1, 3 og 4 gives der en samlet forberedelsestid.

Stk. 4. Der gives én eksamenskarakter.

§ 32. Formning.

Fællesfag: Formålet er at gøre eleverne fortrolige med brugen af visuelle udtryk, såvel plane som plastiske, og at hjælpe dem til at finde og uddybe personlige udtryksformer.

Tilvalgsfag: Formålet er at fortsætte og uddybe fællesfagets praktiske og teoretiske discipliner samt at opøve og udvikle evnen til personligt at vurdere et kunstværk.

Stk. 2. Undervisningen:

Fællesfag: Ud fra disciplinerne forestillings-, iagttagelses- og dekorativ formning udføres såvel plane som plastiske elevarbejder. I nær forbindelse med elevernes praktiske arbejde bør der, hvor det er naturligt, ske en indføring i almen billedmæssige og skulpturelle problemer, således at eleverne får en vis forståelse af væsentlige forhold ved al billedformning.

Tilvalgsfag: De under fællesfaget allerede behandlede formningsdiscipliner uddybes praktisk eksperimentelt. I sammenhæng hermed gives under brug af faglitteratur en kunstorientering, som tilsigter udvikling af elevernes vurderingsevne og selvstændige stillingtagen til kunstneriske problemer.

Stk. 3. Eksamen:

Fællesfag:

A. Kursuselever: Eleven fremlægger og kommenterer de i årets løb udførte arbejder (herunder eventuelle gruppearbejder), som bedømmes af lærer og censor.

B. Andre eksaminander: Eksaminanden meddeler, hvilke discipliner inden for formningsområderne, den pågældende har beskæftiget sig med ved forberedelsen. Prøven omfatter:

- 1) Udførelse af et arbejde inden for et af de opgivne områder. Hertil gives 4 timer.
- 2) Redegørelse for det pågældende arbejde.

Tilvalgsfag:

A. Kursuselever:

1) Eleven fremlægger og kommenterer de i løbet af de to år udførte formningsarbejder. Ligeledes fremlægges eventuelle gruppearbejder og skriftlige arbejder. Lærer og censor bedømmer samtlige arbejder.

2) En eksamination, som skal vise elevens selvstændige vurderingsevne og stillingtagen til kunstneriske problemer. Eksaminationen tager sit udgangspunkt i elevens arbejder samt reproduktioner eller andet materiale.

B. Andre eksaminander: Eksaminanden meddeler, hvilke formningsdiscipliner den pågældende har beskæftiget sig med, og hvilken litteratur der er benyttet ved forberedelsen. Prøven omfatter:

- 1) Udførelse af et arbejde inden for et af de opgivne områder. Hertil gives 4 timer.
- 2) Redegørelse for det pågældende arbejde og i tilknytning hertil en eksamination, som skal vise eksaminandens selvstændige vurderingsevne og stillingtagen til kunstneriske problemer. Eksaminationen tager sit udgangspunkt i reproduktioner eller andet materiale.

Stk. 4. Eksamenskarakterer:

Fællesfag: Der gives én karakter.

Tilvalgsfag:

A. Kursuselever: Der gives én karakter på grundlag af to særkarakterer, der tæller lige. Særkaraktererne angives på eksamensbeviset.

B. Andre eksaminander: Der gives én karakter på grundlag af to særkarakterer, der tæller lige, og hvoraf én gives for den praktiske og én for den teoretiske prøve. Særkaraktererne angives på eksamensbeviset.

§ 33. Legemsøvelser.

Fællesfag: Formålet med undervisningen er

- 1) at lære eleverne grundprincipperne for samt betydningen af at bringe sig i god form;
- 2) at indføre eleverne i elementær arbejdsteknik og bevægelseslære;
- 3) at give eleverne færdighed i faget;
- 4) at motivere eleverne for fortsat fysisk aktivitet.

Tilvalgsfag: Formålet med undervisningen er at udbygge det i fællesfaget opnåede grundlag, at tilskynde til mere selvstændigt arbejde og at give eleverne bedre indsigt og større færdighed i faget.

Stk. 2. Undervisningen omfatter:

Fællesfag:

Grundtræning:

- a) Opvarmningsprogrammer omfattende enkle, totalitetsprægede øvelser — helst med muskelledsagelse — hvor de vigtigste led og muskelgrupper inddrages. Hop og løb bør indgå, således at opvarmningsprogrammet får konditionsgivende effekt.
- b) Konditionstræning, træning af muskelstyrke og muskeludholdenhed samt opøvelse af ledenes naturlige bevægelighed.
- c) Indøvelse af et grundtræningsprogram til brug efter kursustiden.

Arbejdsteknik:

Grundprincipperne for rigtige arbejdsstillinger, siddende og stående, samt løfte-, bære-, trække- og skubbeteknik.

Specialdiscipliner:

Hovedvægten lægges på to af følgende discipliner: Atletik, badminton, basketball, fodbold, håndbold, volleyball, fri dans, redskabsgymnastik, rytmisk gymnastik, orienteringsløb, svømning, vinteridræt. Specialdisciplinerne vælges i samråd med eleverne under hensyntagen til holdenes størrelse.

I den udstrækning det er muligt, er det ønskeligt, at funktionel bevægelsesteknik (f.eks.

fjedreteknik, balance, timing, rigtig dosering af kraftindsats, faldteknik, totalitetsprincip) inddrages i undervisningens forskellige discipliner. Alle elever bør undervises i kunstigt åndedræt efter anerkendte metoder.

Tilvalgsfag:

A. Teori: Gennemgang af elementær arbejdsfysiologi og speciel teori med særligt henblik på arbejdsteknik og grundtræningens elementer. Den teoretiske gennemgang belyses ved enkle øvelser og eksperimenter. Eleverne skriver journal over de udførte forsøg og udarbejder rapporter herover. Hovedvægten lægges på følgende emner: Kondition og konditionstræning — træning af muskelstyrke (isotonisk og isometrisk) — træning af den nervøse koordination — muskelømhed — træthed — føden (fedme og motion) — forskellige faktorerers indflydelse på den fysiske præstationsevne — testning — den stående stilling under belastning.

B. Grundtræning: Som i fællesfaget.

Specialdiscipliner: En videreførelse af de i fællesfaget gennemgåede discipliner eller indførelse i andre af de under fællesfaget nævnte discipliner.

Stk. 3. Eksamen:

Fællesfag: Der afholdes ikke eksamen.

Tilvalgsfag: Eksamen består af en mundtlig og en praktisk prøve.

Den mundtlige prøve:

A. Kursuselever: Der opgives det læste stof. Elevernes rapporter fremlægges. Der gives ét spørgsmål. Eksaminationen kan ske på grundlag af et forelagt materiale (f.eks. rapporter, forsøgsresultater, tabeller).

B. Andre eksaminander: Som ovenfor, dog kan eksaminanden i stedet for at fremlægge rapporter på anden måde dokumentere at have arbejdet praktisk med emner inden for arbejdsfysiologi eller speciel teori.

Den praktiske prøve:

Alle eksaminander skal vise et grundtræningsprogram og tekniske færdigheder i to specialdiscipliner.

Stk. 4. Eksamenskarakterer:

Tilvalgsfag: Der gives én karakter. Karakteren for den mundtlige og den praktiske

prøve tæller lige. Karakteren for den mundtlige og den praktiske prøve angives på eksamensbeviset.

§ 34. F y s i k.

Undervisningen deles i et *forkursus* og et *hovedkursus*.

Forkursus:

Formålet med undervisningen er gennem en række laboratorieøvelser at uddybe kendskabet til målemetoder i tilknytning til undersøgelsen af simple fysiske fænomener samt at indøve elementær måleteknik.

Hovedkursus:

Formålet med undervisningen er at give eleverne forståelse af den klassiske fysiks grundlag og give en orientering i visse af fysikkens vigtigste afsnit samt at opøve eleverne i opstilling, løsning og numerisk behandling af enkle fysiske problemer.

Stk. 2. Undervisningen omfatter:

Forkursus:

En række laboratorieøvelser inden for områder, der i store træk er kendt af eleverne. I forbindelse hermed opøves elevernes evne til at omgå og aflæse måleinstrumenter, behandle forsøgsresultater og vurdere deres nøjagtighed. De behandlede fysiske begreber og størrelser defineres under anvendelse af enhederne i SI. Eleverne fører journal over egne forsøg og udarbejder rapporter over centrale øvelser eller forsøgsrækker.

Følgende emner behandles:

Metoder til måling af masse, kraft, tryk, længde og længdeændring, rumfang og rumfangsændring, vinkel og vinkelændring, små tidsintervaller. Elementær behandling af strækning, bøjning og snoning med henblik på forståelsen af visse apparat- og måleprincipper. Elementær termometri, f. eks. i forbindelse med en kalorimetrisk måling. Måling af strøm, spænding og resistans.

Hovedkursus:

Teori, demonstrationsforsøg, elevøvelser og opgaveregning. Eleverne fører journal over egne forsøg og udarbejder rapporter over centrale øvelser eller forsøgsrækker.

Der skal i alt udarbejdes 10 rapporter på forkursus og hovedkursus.

Følgende emner behandles:

- Hvile og bevægelse, inertialsystemer, vektorer. Hastighed og acceleration ved følgende bevægelsestyper: jævn og ujævn retliniet bevægelse, konstant accelereret bevægelse i planen, jævn cirkelbevægelse og lineær, harmonisk svingning. Masse, bevægelsesmængde, kraft, kraftmoment og en krafts arbejde. Effekt. Tryk og opdrift. Newtons love. Impulssætningen. Massetiltrækning. Gnidning mellem to faste, plane flader i hvile og under bevægelse. Energibegrebet, potentiel og kinetisk energi, mekanikkens energisætning. Elementær statik, momentsætningen.
- Elementær bølgelære på grundlag af snor- og vandbølger. Bølgers interferens, Huyghens princip.
- Bestemmelse af termiske udvidelseskoefficienter. Gaslovene, der er indeholdt i tilstandsligninger. Kinetisk molekylteori. Varmeteorien første hovedsætning med enkle, karakteristiske eksempler.
- Elektrisk ladning, Coulombs lov, elektrostatiske felt og feltstyrke, elektrisk potential. Elektrisk strøm i metalliske ledere, strømmens varmeafgivelse. Ledningsevne og resistans. Ohms love anvendt på enkle kredsløb, modstande i serie og parallelopstilling. Termisk elektronemission. Elektrisk strøm i halvledere, herunder diode og transistor. Karakteristikker. Magnetisk felt om strømledere og strømledere i magnetisk felt. Ions bevægelse i homogent magnetfelt og homogent elektrisk felt. Almene lov-mæssigheder vedrørende elektromagnetisk induktion.
- Herudover vælger lærer og elever efter samråd frit et eller flere emner. Dette valgfrie pensum kan bestå af eksperimentelle, rent teoretiske eller blandede emner. Det kan udgøre en helhed eller være opdelt i flere forskellige emner; i sidstnævnte tilfælde vil der være mulighed for individuelle valg (evt. gruppevalg) i en part af det valgfrie pensum. Det valgfrie pensum optager $\frac{1}{5}$ af det for hovedkursus fastsatte timetal.

Hvor det er rimeligt, belyses stoffet med tekniske anvendelser, og eleverne orienteres alment om samspillet mellem fysik og teknik. Endvidere orienteres eleverne om risiko ved arbejde med spændingsførende ledere samt øvrige vigtige fysiske risikomomenter.

Stk. 3. Der afholdes ingen eksamen efter forkursus. I hovedkursus er *eksamen* skriftlig og mundtlig.

Den skriftlige prøve: Der gives 4 timer til prøven. Pensum omfatter de obligatoriske emner fra hovedkursus med undtagelse af punkt b) elementær bølgelære. Prøven skal omfatte såvel lette kvantitative problemer som forståelsesproblemer, hvor eleven skal vise indsigt og kombinationsevne ved en kvalitativ besvarelse af spørgsmål. En af direktoratet udarbejdet formelsamling må benyttes.

Den mundtlige prøve:

A. Kursuselever: Der opgives det læste stof fra hovedkursus. Elevens journal og rapporter fremlægges. Der gives 2 spørgsmål:

- Et spørgsmål i et emne, som er eksperimentelt behandlet. I forberedelsestiden kan eleven gøre brug af egen journal og egne rapporter.
- Et spørgsmål i et teoretisk emne. I forberedelsestiden kan eleven gøre brug af egen journal.

B. Andre eksaminander: Der opgives pensum svarende til hovedkursus. Eksaminanden oplyser ved indstilling til eksamen, hvilke valgfrie emner han vil opgive. Der fremlægges journal og rapporter fra det i § 2, stk. 2 nævnte laboratoriekursus eller fra andet godkendt laboratoriearbejde. Ved eksamen gives spørgsmål som under A.

Stk. 4. Der gives én *eksamenskarakter*, hvor resultatet af den skriftlige og den mundtlige prøve tæller lige. Karaktererne fra den skriftlige og den mundtlige prøve angives på eksamensbeviset.

§ 35. K e m i.

Formålet med undervisningen er at give eleverne kendskab til kemiske arbejdsmetoder, fænomener og love og at meddele eleverne et indtryk af kemiens anvendelse.

Stk. 2. Undervisningen omfatter:

Atomer, molekyler og ioner, det periodiske system, elektrolyse, redoxprocesser, elementær reaktionskinetik, ligevægtslære, syrer og baser. Hydrogen, oxygen, halogenerne, svovl, nitrogen, carbonforbindelser, brugsmetaller.

Demonstrationsforsøg, teori, elevøvelser og opgaveregning indgår i undervisningen. Eleverne fører journal over forsøg og udarbejder 10 rapporter over centrale øvelser eller forsøgsrækker.

Der skal gives eleverne kendskab til risikoen ved arbejde med kemiske forbindelser og specielt advares mod temperatur- og trykfarlige forsøg og forsøg med særligt giftige stoffer.

Stk. 3. *Eksamen* er mundtlig. Der opgives det læste stof. Kursuselevernes rapporter fremlægges. Andre eksaminander fremlægger rapporter fra det i § 2, stk. 2, nævnte laboratoriekursus eller fra andet godkendt laboratoriearbejde. Der gives 2 spørgsmål:

- Et spørgsmål i tilknytning til en øvelse, som eleven har udført. I forberedelsestiden kan eleven gøre brug af egen journal og egne rapporter. I forberedelsestiden og ved eksaminationen i dette spørgsmål skal det benyttede apparatur være til stede.
- Et spørgsmål i et teoretisk emne. I forberedelsestiden kan eleven gøre brug af egen journal.

Stk. 4. Der gives én *eksamenskarakter*.

§ 36. P s y k o l o g i.

Formålet med undervisningen er

- at give eleverne kendskab til nogle grundlæggende principper for menneskets adfærd og dets oplevelsesverden,
- at vise, hvordan psykologi som empirisk menneskekundskab tages i anvendelse på forskellige områder af samfundslivet, samt
- at bidrage til, at eleverne kan få et objektivt og nuanceret syn på menneskelige forhold.

Stk. 2. Undervisningen omfatter følgende stofområder: Perception — motivation og emotioner — læreprocesser — udviklings-

psykologi — differentiell psykologi — socialpsykologi.

Der lægges overalt vægt på psykologiens praktiske anvendelse, og eleverne øves i at gøre psykologiske iagttagelser.

To af de ovennævnte områder udvælges i samråd med eleverne til en mere udførlig behandling, medens de øvrige områder behandles i hovedtræk.

Stk. 3. Eksamen er mundtlig. Der opgives det læste stof. Ca. halvdelen af eksamensspørgsmålene bør være fra de to intensivt behandlede områder.

Prøven skal især vise, om eksaminanden har indsigt i emnet, kan drage slutninger og sammenligninger samt er i stand til at anvende det lærte på nye problemer. Eksamensspørgsmålene, der kan være ledsaget af tekst eller billeder, bør formuleres således, at eleven — allerede ved forberedelsen — føres ud over det rent reproduktive niveau.

Stk. 4. Der gives én eksamenskarakter.

VII. Ikrafttræden og revision.

§ 37. Bekendtgørelsen træder i kraft den 1. august 1970.

Undervisningsministeriet, den 30. juli 1970.

Helge Larsen.

/ J. Munck-Hansen.

Stk. 2. Bekendtgørelse nr. 48 af 28. februar 1967 om højere forberedelseksamen og om undervisning m. v. på kursus til højere forberedelseksamen som ændret ved bekendtgørelse nr. 320 af 27. august 1968 ophæves. Disse bekendtgørelsers regler finder dog fortsat anvendelse for de elever, der har påbegyndt deres uddannelse på et godkendt kursus i 1969 med henblik på dimission i 1971.

Stk. 3. Undervisningsdirektøren kan fastsætte nærmere overgangsregler og bemyndiges herunder til at fravige den fordeling af timerne på 3. og 4. semester, der er fastsat i § 3, stk. 2 i bekendtgørelse nr. 48 af 28. februar 1967 om højere forberedelseksamen og om undervisningen m. v. på kursus til højere forberedelseksamen som ændret ved bekendtgørelse nr. 320 af 27. august 1968.

§ 38. Undervisningsdirektøren samler de erfaringer, der gøres med hensyn til de foranstående bestemmelsers virkning, og rejser senest i undervisningsåret 1973-74 spørgsmålet om en revision af bekendtgørelsen.

Bekendtgørelse om støtte til elever på folkehøjskoler, landbrugsskoler, husholdningsskoler og efterskoler.

I henhold til kapitel 4 i lov nr. 259 af 4. juni 1970 om folkehøjskoler, landbrugsskoler, husholdningsskoler og efterskoler fastsættes:

Kapitel 1. Betingelser for statsstøtte.

§ 1. Staten yder støtte til elever på folkehøjskoler, der ved kursets begyndelse er fyldt 17½ år, til elever på ungdomshøjskoler, der ved kursets begyndelse er fyldt 17, men ikke 19 år, til elever på landbrugsskoler og husholdningsskoler, der ved kursets begyndelse er fyldt 16 år, samt til elever på efterskoler, der ved kursets begyndelse er fyldt 14, men ikke 18 år, jfr. dog stk. 2-6.

Stk. 2. Til elever på ungdomshøjskoler, der har deltaget i 10. klasses undervisning eller har afsluttet 3. realklasse, men som ikke er fyldt 17 år ved kursets begyndelse, yder staten sædvanlig støtte.

Stk. 3. Til elever på landbrugsskolernes grundkurser, der har deltaget i 9 års skoleundervisning, men som ikke er fyldt 16 år, yder staten sædvanlig støtte.

Stk. 4. Til elever på efterskoler, hvis undervisningspligt er ophørt, jfr. stk. 8, men som ikke er fyldt 14 år, yder staten sædvanlig støtte. For elever, der ved kursets begyndelse endnu er undervisningspligtige, selv om de er fyldt 14 år, kræves en anbefaling af efterskoleopholdet fra elevens hidtidige skole.

Stk. 5. Til elever, der ved kursets begyndelse endnu er undervisningspligtige, og som ikke er fyldt 14 år, kan der efter særskilt ansøgning til undervisningsministeriet, direktoratet for ungdomsundervisningen, ydes sædvanlig statsstøtte, under forudsætning af at efterskoleopholdet er anbefalet af elevens hidtidige skole.

Stk. 6. Til elever på efterskoler, der ved kursets begyndelse er fyldt 18 år, men som ønsker et efterskoleophold f. eks. for at del-

tage i prøveforberedende undervisning, kan der efter særskilt ansøgning til undervisningsministeriet, direktoratet for ungdomsundervisningen, ydes sædvanlig statsstøtte. Ansøgningen må være anbefalet af en lærer, læge, socialrådgiver, erhvervsvejleder eller en anden person i tilsvarende stilling, der ud fra sit kendskab til den pågældende elev skønner, at eleven vil kunne passe ind i efterskolens milieu.

Stk. 7. Elever, der er ude over den undervisningspligtige alder, men som har begyndt undervisning i 8. hovedskoleklasse i en kommunal skole, kan ikke udskrives af skolen før denne undervisnings afslutning uden med skolekommissionens — i Københavns vedkommende skolenævns — tilslutning.

Stk. 8. Undervisningspligten ophører med udgangen af det skoleår, i hvilket eleven fylder 14 år. Elever, der var mellem 6½ og 7 år ved skolegangens begyndelse, er dog kun undervisningspligtige indtil udgangen af det skoleår, i hvilket de fylder 13 år, forudsat at de har gået 7 år i skole.

§ 2. Staten yder kun støtte til elever, der gennemgår et helt kursus af mindst 2 ugers varighed. Til elever, der kun følger en del af et kursus, men som har fulgt undervisningen i mindst 2 hele uger, vil der dog efter omstændighederne efter særskilt ansøgning kunne ydes forholdsmæssig nedsat støtte i forhold til det antal hele uger, eleven har deltaget i kurset.

§ 3. Elever, der kun får delvis undervisning, kan ikke opnå statsstøtte.

Kapitel 2. Statsstøttens størrelse.

§ 4. Staten yder støtte til elever på folkehøjskoler, landbrugsskoler, husholdningsskoler og efterskoler, der opfylder de i §§ 1-3